

Sygn. akt V AGa 465/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca – SSA Barbara Konińska

Protokolant – Barbara Franielczyk

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2022r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 23 kwietnia 2018 r., sygn. akt X GC 616/16,

w sprawie o zapłatę kwoty 93.382,02 euro

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2) a o tyle, że określa datę płatności zasądzonych odsetek od dnia 20 października 2016r. zamiast od dnia 1 lutego 2018r.;
2. oddala apelację powódki w pozostałym zakresie;
3. oddala apelację pozwanej;
4. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych) z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego;
5. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 28.598 zł (dwadzieścia osiem tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt osiem złotych) z tytułu kosztów postępowania kasacyjnego.

SSA Barbara Konińska

Sygn. akt V AGa 465/21

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w sprawie zarejestrowanej pod sygn. akt X GC 580/16 Sądu Okręgowego w Gliwicach wniosła

o zasądzenie od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. (dawniej: (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. i (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G.) na jej rzecz kwoty 93.382,02 euro wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie i o zasądzenie kosztów procesu. W toku procesu podniosła, że dochodzona

kwota została zatrzymana przez powódkę na podstawie punktu 9.11 Ogólnych Warunków Umownych (...) sp. z o.o. zmienionych aneksami do umowy z tą firmą.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2018r. Sąd Okręgowy w Gliwicach w sprawie o zapłatę 93.382,02 euro - zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 93.382,02 euro z ustawowymi odsetkami za zobowiązania walutowe od 1 lutego 2018r. do dnia zapłaty oraz kwotę 14.417,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego; oddalił powództwo w przedmiocie odsetek w pozostałym zakresie; nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Gliwicach kwotę 20.755,00 zł tytułem opłaty od pozwu od uiszczenia którego strona powodowa była zwolniona.

W sprawie tej (sygn. akt X GC 580/16) Sąd Okręgowy ustalił:

W dniu 28 stycznia 2013 r. zleceniodawca (...) sp. z o.o. w W. zawarła z powódką umowę o podwykonawstwo na wykonanie robót związanych z budową obiektu, polegających na kompleksowym wykonaniu robót żelbetowych i murowych. W punkcie 1.1 umowy wskazano, iż zleceniodawca (...) sp. z o.o. w W. zawarła z pozwaną umowę o wykonawstwo wskazanych robót budowlanych. W punkcie 4 umowy ustalono wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 2.720.000,00 zł netto, nadto strony umowy dla celów porządkowych wskazały, że ekwiwalent wynagrodzenia w euro wynosi 650.639,88 euro.

W dniu 6 lutego 2013 r. dokonano przekazania placu budowy w obecności pozwanej, powódki oraz (...) sp. z o.o. w W..

W dniu 30 października 2013 r. dokonano odbioru końcowego prac budowlanych.

Za wykonane roboty budowlane powódka wystawiła na rzecz (...) sp. z o.o. w W. faktury VAT. W dniu 31 maja 2013 r. pomiędzy powódką, pozwaną oraz (...) sp. z o.o. w W. został sporządzony przekaz, w którym to (...) sp. z o.o. w W. oświadczyła, iż przysługuje jej wierzytelność od pozwanej w kwocie 421.004,27 euro i wyraża zgodę na dokonanie płatności przez pozwaną na rzecz powódki. W dniu 28 czerwca 2013 r. pomiędzy powódką, pozwaną oraz (...) sp. z o.o. w W. został sporządzony przekaz, w którym to (...) sp. z o.o. w W. oświadczyła, że przysługuje jej wierzytelność od pozwanej w kwocie 568.929,17 euro i wyraża zgodę na dokonanie płatności przez pozwaną na rzecz powódki.

W dniu 14 lutego 2013 r. (...) sp. z o.o. w W. i pozwana zawarły aneks (...) do umowy z dnia 28 stycznia 2013 r. W punkcie 1 aneksu ustalono, że za wykonanie prac powódka otrzyma wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 647.619,05 euro.

W dniu 15 marca 2013 r. (...) sp. z o.o. w W. i pozwana zawarły aneks (...) do umowy z dnia 28 stycznia 2013 r. W punkcie 2 aneksu ustalono, że za wykonanie prac powódka otrzyma wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 691.666,67 euro.

W dniu 18 marca 2013 r. (...) sp. z o.o. w W. i pozwana zawarły aneks (...) do umowy z dnia 28 stycznia 2013 r. W punkcie 2 aneksu ustalono, że za wykonanie prac powódka otrzyma wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 707.142,86 euro.

W dniu 2 kwietnia 2013 r. powódka (cesjonariusz), (...) sp. z o.o. w W. (cedent) oraz pozwana (dłużnik) zawarły umowę przelewu wierzytelności. W punkcie 1 wskazanej umowy przelewu wierzytelności cedent oświadczył, iż przysługuje mu wierzytelność od dłużnika w kwocie 369.765,93 euro brutto.

Pozwana przelała na konto pozwanej w dniu 14 maja 2013 r. kwotę 896.155,08 zł tytułem należności wynikającej z faktury VAT nr (...), w dniu 13 czerwca 2013 r. kwotę 728.239,75 zł tytułem należności wynikającej z faktury VAT nr (...) w dniu 28 czerwca 2013r. kwotę 288.769,88 zł tytułem należności wynikającej z faktury VAT nr (...), w dniu 5

września 2013r. kwotę 46.001,06 zł na poczet należności wynikającej z faktury VAT nr (...). Sąd Okręgowy zaznaczył nadto, że znaczenie mają ustalenia poczynione w sprawie o sygn. akt X GC 226/14.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo w sprawie o sygn. akt X GC 580/16, co do zasady, zasługiwało na uwzględnienie. Podniósł, że wszystkie zarzuty pozwanej dotyczyły walutowości roszczenia powódki. Sąd Okręgowy podkreślił, że pozwana jako inwestor wyraziła zgodę na zawarcie umowy pomiędzy powódką jako podwykonawcą a wykonawcą, kreującą zobowiązanie, o którym mowa w art. 385 § 1 k.c., opartą na konstrukcji zobowiązania przemienne, tj. określającego treść świadczeń jedynie ramowo oraz przewidującej uprawnienie dłużnika do dokonania wyboru waluty, w jakiej spełni świadczenie, nadto określającego ściśle sposób rozliczenia świadczenia, jeżeli spełnienie tego świadczenia nastąpi w polskiej walucie. Wywiódł też, że skoro przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, a spełnienia świadczenia w tej walucie nie zastrzega ustawa, orzeczenie lub czynność prawna jest zobowiązaniem przemianym w rozumieniu art. 365 k.c. Przyjął, że zobowiązanie to przewiduje dwa alternatywne i rodzajowo odmienne świadczenia - w walucie obcej albo w walucie polskiej. Sąd Okręgowy uznał, że w tak określonych ramach dłużnik może dokonać wyboru jednego z tych świadczeń w celu jego spełnienia i zaspokojenia wierzyciela oraz, że dopiero z chwilą dokonania tego wyboru przez dłużnika zostaje skonkretyzowane świadczenie, które jest zobowiązany spełnić dłużnik na podstawie stosunku zobowiązaniowego łączącego go z wierzycielem. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał art. 647 k.c. i art. 647¹ § 5 k.c.

Sąd Okręgowy wywiódł dalej, że zatrzymanie kaucji, będącej częścią wynagrodzenia powódki, stanowiło zabezpieczenie usunięcia ewentualnych wad. Dodał, że strony ustaliły w umowie, że kaucja nie jest oprocentowana, co oznacza, że będzie ona podlegała zwrotowi w kwocie nominalnej, bez oprocentowania. Wskazał, że ponieważ pozwana nie zwróciła kaucji w terminie, doszło zatem do opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego. Sąd Okręgowy podniósł, że protokół końcowy (ostateczny odbiór prac) podpisany został w dniu 30 października 2013 r. – co oznacza, że termin rękojmi udzielonej przez powódkę upłynął z dniem 30 stycznia 2018 r., wobec czego żądanie powódki o zwrot zatrzymania na zabezpieczenia roszczeń z gwarancji i rękojmi stało się wymagalne z dniem 1 lutego 2018 r., co uzasadnia częściowe oddalenie roszczenia o odsetki, o którym orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. O kosztach procesu orzekł po myśli art. 98 k.p.c. oraz 108 k.p.c. i art. 113 u.o.k.s.c.

Apelacje od tego wyroku wniosły obie strony.

Powódka zaskarżyła wyrok w części w jakiej w punkcie 2 podpunkt b) wyroku oddalono powództwo w zakresie pozostałych odsetek od kwoty: 93.382,02 euro, tj. w zakresie odsetek od dnia 31 stycznia 2014 r. do dnia 31 stycznia 2018r.

Zarzucała zaskarżonemu wyrokowi naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 227 k.p.c. poprzez błędne ustalenie daty wymagalności roszczenia powódki co do zapłaty kwoty 93.382,02 euro i częściowe oddalenie powództwa w zakresie należnych odsetek; art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz brak wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów.

Wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i uwzględnienie powództwa w całości; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwana zaskarżyła wyrok w części — w zakresie zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kwoty 93.382,02 euro z ustawowymi odsetkami od zobowiązań walutowych od dnia 1 lutego 2018 r. oraz zasądzenia od pozwanej na rzecz

powoda zwrotu kosztów zastępstwa procesowego to jest w zakresie pkt. 2 a) wyroku, oraz w zakresie nakazu pobrania od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwoty 20.755 zł tytułem opłaty od pozwu, od której była zwolniona strona powodowa to jest w zakresie pkt. 2 c) wyroku.

Pozwana zarzuciła naruszenie art. 233 k.p.c. przez dokonanie niewłaściwej oceny materiału dowodowego i pominięcie faktu wyboru waluty spełnienia świadczenia przez (...) sp. z o.o.; art. 365 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 358 § 1 k.c. poprzez uznanie, iż powód może domagać się zapłaty przez pozwaną w euro, podczas gdy wobec faktu, iż (...) sp. z o.o. dokonała wyboru waluty spełniania świadczenia w polskich złotych, powódka nie może domagać się zapłaty przez pozwaną w euro wskutek czego powództwo wyrażone w euro powinno zostać oddalone.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę punktu 2 a) wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz odpowiednią zmianę orzeczenia o kosztach procesu w tym punkcie oraz w punkcie 2 c) oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu poniesionych przez pozwaną przed sądem drugiej instancji.

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2019r., V AGa 564/18 Sąd Apelacyjny w Katowicach w punkcie B – w sprawie o zapłatę kwoty 93.382,02 euro - zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 14.417 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego; oddalił apelację powódki; zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 28.598 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Powyższy wyrok został wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 2021r., sygn. V CSKP 188/21 w zakresie punktu B uchylony w całości i sprawa w tym zakresie przekazana Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. W uzasadnieniu tego orzeczenia wskazano, że zmieniając wyrok Sądu pierwszej instancji, Sąd Apelacyjny miał obowiązek przedstawić własną ocenę dokumentów wskazujących na inny wybór waluty oraz że uzasadnienie zaskarżonego wyroku pomija faktury, protokoły częściowego odbioru prac, trójstronne umowy przekazu, które wskazywały na spełnienie świadczenia w euro.

Sąd Apelacyjny rozpoznając sprawę ponownie ustalił i zważył, co następuje:

Ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy wymagały uzupełnienia a w pewnym zakresie okazały się nieściśle, wobec czego Sąd Apelacyjny poczynił własne ustalenia w sprawie w oparciu o dowody przeprowadzone przed Sądem I i II instancji i ustalił:

W dniu 28 stycznia 2013r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W., jako zleceniodawca zawarła z powódką jako zleceniobiorcą umowę o podwykonawstwo. W umowie wskazano, iż (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na podstawie umowy o wykonawstwo zawarła z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w G. ma wykonać roboty budowlane związane z rozbudową zakładu produkcyjnego wraz z drogami dojazdowymi i drogą ppoż. przy ul. (...) w G.. Przedmiotem umowy było wykonanie robót polegających na kompleksowym wykonaniu robót żelbetowych i murowych. W punkcie 4 umowy ustalono, iż wynagrodzenie ryczałtowe należne z tytułu wykonania umowy dla podwykonawcy wyniesie 2.720.000,00 zł netto, nadto strony umowy dla celów porządkowych wskazały, że ekwiwalent wynagrodzenia w euro wynosi 650.639,88 euro. Zgodnie z punktem 5 umowy zapłata za wykonanie prac dokonywana miała być przez zleceniodawcę na podstawie wystawianych przez zleceniobiorcę, w oparciu o zaakceptowane przez zleceniodawcę protokoły wykonanych prac, miesięcznych faktur zatwierdzonych uprzednio pod względem rachunkowym, formalnym i merytorycznym przez upoważnionego przedstawiciela zleceniodawcy w PLN i nie przekroczy kwoty 2.720.000,00 zł. W myśl zaś punktu 6 podstawą do realizacji robót dodatkowych jest żądanie wykonania takich robót przedstawione zleceniobiorcy przez zleceniodawcę. W myśl zaś punktu 13.1 umowy integralną jej częścią są Ogólne Warunki Umowne (...) sp. z o.o.

/umowa o podwykonawstwo z dnia 28 stycznia 2013r. z załącznikami – k. 20-23, 51-58 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. X GC 580/16/

W myśl punktu 9.11 Ogólnych Warunków Umownych (...) sp. z o.o. zleceniobiorca udzielił zleceniodawcy zabezpieczenia należytego wykonania umowy w postaci - jak wskazano to w punkcie 9.11.1. - zatrzymania czasowego o wartości 5% zafakturowanej kwoty netto (bez podatku od towarów i usług VAT) z każdej płatności dokonywanej na rzecz zleceniobiorcy tytułem należytego wykonania umowy. Zwrot zatrzymań czasowych miał nastąpić w złotych polskich w kwocie równej kwotom zatrzymanym z danych faktur, w terminie 30 dni od daty rozliczenia projektu.

/Ogólne Warunki Umowne (...)sp. z o.o. – k. 59-67 akt/

W dniu 27 lutego 2013r. (...) sp. z o.o. zgłosiła powódkę jako podwykonawcę (...) sp. z o.o. w G. dołączając do zgłoszenia m.in. umowę o podwykonawstwo, ogólne warunki umowne, prace zleceniobiorcy, harmonogram prac /zgłoszenie podwykonawcy – k. 24 akt/.

W dniu 6 lutego 2013 r. dokonano przekazania placu budowy w obecności pozwanej, powódki oraz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

w zakresie zgodnym z umową z dnia 28 stycznia 2013r. /protokół z dnia 6 lutego 2013r. – k. 25-26 akt jak wyżej/.

Za wykonane roboty budowlane powódka wystawiła na rzecz (...) sp. z o.o. w W. między innymi faktury VAT:

- nr (...) z dnia 30 kwietnia 2013r. za roboty żelbetowe na kwotę netto 209.828,25 euro, 258.088,75 euro brutto z terminem płatności 14 maja 2013r. – związane z protokołem odbioru wykonanych robót w okresie od dnia 1-30 kwietnia 2013r. z dnia 30 kwietnia 2013r. podpisanym przez przedstawiciela wykonawcy oraz podwykonawcy;
- nr (...) z dnia 30 maja 2013r. za roboty żelbetowe na kwotę netto 166.286,25 euro, 204.532,09 euro brutto z terminem płatności 29 czerwca 2013r. – związane z protokołem odbioru wykonanych robót w okresie od dnia 1-31 maja 2013r. z dnia 31 maja 2013r. podpisanym przez przedstawiciela podwykonawcy;
- nr (...) z dnia 30 czerwca 2013r. za roboty żelbetowe na kwotę netto 65.179,95 euro, 80.171,34 euro brutto z terminem płatności 30 lipca 2013r. – związane z protokołem odbioru wykonanych robót w okresie od dnia 1-28 czerwca 2013r. z dnia 28 czerwca 2013r.;
- nr (...) z dnia 8 sierpnia 2013r. za roboty żelbetowe na kwotę netto 42.855,11 euro, 52.711,79 euro brutto z terminem płatności 27 sierpnia 2013r. – związane z protokołem odbioru wykonanych robót w okresie od dnia 1 lipca 2013r. do 3 sierpnia 2013r. z dnia 3 sierpnia 2013r. podpisanym przez przedstawiciela wykonawcy oraz podwykonawcy

/faktury jak wyżej – k. 29, 36, 40, 44, protokoły odbioru robót – k. 34, 37, 38, 41-43, 45,46 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. X GC 580/16/.

W dniu 14 lutego 2013 r. (...) sp. z o.o. w W. i powódka zawarły aneks (...)do umowy z dnia 28 stycznia 2013r. W § 1 aneksu ustalono, że za wykonanie prac powódka otrzyma wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 647.619,05 euro zamiast kwoty 2.720.000 zł. Wynagrodzenie to miało być powiększone o kwotę w euro stanowiącą iloczyn wynagrodzenia oraz stawki podatku VAT obowiązującej w dniu wystawienia faktury przez zleceniobiorcę. Na podstawie art. 358 k.c. strony tego aneksu ustaliły, że zleceniodawca jest uprawniony do zapłaty wynagrodzenia brutto (w całości lub części) w euro lub złotych – według kursu 4,20 zł za jedno euro. Usunięto zapis dotyczący ograniczenia wynagrodzenia do kwoty 2.720.000,00 PLN oraz podwyższono wysokość zatrzymania czasowego określonego w punkcie 9.11.1 ogólnych warunków umowy z 5% na 10%.

/aneks z dnia 14 lutego 2013r. – k. 76-78 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn.
X GC 580/16/

W dniu 15 marca 2013 r. (...) sp. z o.o. w W. i powódka zawarły aneks (...) do umowy z dnia 28 stycznia 2013 r. W § 2 aneksu ustalono, że za wykonanie prac powódka otrzyma wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 691.666,67 euro zamiast kwoty 647.619,05 euro. Wynagrodzenie to miało być powiększone o kwotę w euro stanowiącą iloczyn wynagrodzenia oraz stawki podatku VAT obowiązującej w dniu wystawienia faktury przez zleceniobiorcę. Na podstawie art. 358 k.c. strony tego aneksu ustaliły, że zleceniodawca jest uprawniony do zapłaty wynagrodzenia brutto (w całości lub części) w euro lub złotych – według kursu 4,20 zł za jedno euro.

/aneks z dnia 15 marca 2013r. – k. 72-75 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn.
X GC 580/16/

W dniu 18 marca 2013 r. (...) sp. z o.o. w W. i powódka zawarły aneks (...) do umowy z dnia 28 stycznia 2013r. W § 2 aneksu ustalono, że za wykonanie prac powódka otrzyma wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 707.142,86 euro zamiast kwoty 691.666,67 euro. Wynagrodzenie to miało być powiększone o kwotę w euro stanowiącą iloczyn wynagrodzenia oraz stawki podatku VAT obowiązującej w dniu wystawienia faktury przez zleceniobiorcę. Na podstawie art. 358 k.c. strony tego aneksu ustaliły, że zleceniodawca jest uprawniony do zapłaty wynagrodzenia brutto (w całości lub części) w euro lub złotych – według kursu 4,20 zł za jedno euro.

/aneks z dnia 18 marca 2013r. – k. 68-71 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn.
X GC 580/16/

W dniu 25 kwietnia 2013r. (...) sp. z o.o. w W. i pozwana zawarły aneks (...) do umowy z dnia 28 stycznia 2013r. W § 1 ust.2 aneksu ustalono, że za wykonanie prac powódka otrzyma wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 841.842,91 euro zamiast kwoty 707.142,86 euro. Wynagrodzenie to miało być powiększone o kwotę w euro stanowiącą iloczyn wynagrodzenia oraz stawki podatku VAT obowiązującej w dniu wystawienia faktury przez zleceniobiorcę. Na podstawie art. 358 k.c. strony tego aneksu ustaliły, że zleceniodawca jest uprawniony do zapłaty wynagrodzenia brutto (w całości lub części) w euro lub złotych – według kursu 4,20 zł za jedno euro.

/aneks jak wyżej – k. 162-163 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. X GC 616/16/

W efekcie łącznie wynagrodzenie brutto przewidziane aneksami wynosiło 1.035.466,78 euro /okoliczność bezsporna – k. 474 akt jak wyżej/

Aneksy zwiększające zakres robót powódki i należne jej z tego tytułu wynagrodzenie były zgłoszone pozwanej, pozwana zawarła z generalnym wykonawcą także aneksy do łączącej ich umowy podwyższające należne mu wynagrodzenie kontraktowe. Brak było możliwości wykonania jakichkolwiek dodatkowych prac przez podwykonawcę na budowie bez uprzedniego ich zgłoszenia inwestorowi, ani wypłaty jakiegokolwiek należności za wykonane prace nawet w części bez uprzedniej akceptacji zakresu prac i wynagrodzenia przez inwestora. Pozwana w związku z problemami z płatnościami dokonywanymi przez generalnego wykonawcę na rzecz podwykonawców przejęła owe zapłaty opłacając faktury wystawione przez podwykonawców na rzecz generalnego wykonawcy.

/zeznania świadka A. K. – protokół rozprawy z dnia 5 maja 2022r. 00:07:31-01:17:37/.

W dniu 2 kwietnia 2013r. powódka (cesjonariusz), (...) sp. z o.o. w W. (cedent) oraz pozwana (dłużnik) zawarły umowę przelewu wierzytelności. W § 1 wskazanej umowy przelewu cedent oświadczył, iż przysługuje mu wierzytelność od dłużnika w kwocie 369.765,93 euro brutto wynikająca z umowy o roboty budowlane. W § 3 umowy przelewu cedent przelał na cesjonariusza wierzytelność wskazaną w § 1 w kwocie 221.968,91 euro.

/umowa przelewu z dnia 2 kwietnia 2013r.– k. 32-33 akt Sądu Okręgowego

w Gliwicach sygn. X GC 580/16/

W dniu 31 maja 2013r. pomiędzy powódką (obiorcą przekazu), pozwaną (przekazanym) oraz (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością

w W. (przekazującym) został sporządzony przekaz, w którym (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. oświadczyła, iż przysługuje jej wierzytelność od pozwanej w kwocie 421.004,27 euro brutto wynikająca z umowy o roboty budowlane zawartej w dniu 5 stycznia 2013r. w G.. Przekazujący oświadczył, iż wyraża zgodę na dokonanie płatności przez przekazanego (pozwaną) bezpośrednio na rzecz odbiorcy przekazu (powódki). Płatność określono na kwotę 175.907,57 euro brutto. Termin płatności wierzytelności przez przekazanego na rzecz odbiorcy przekazu ustalono na 14 dni od daty wystawienia faktury przez przekazującego i doręczenia jej przekazanemu.

/przekaz z dnia 31 maja 2013r. – k. 30 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. X GC 580/16/

W dniu 28 czerwca 2013r. pomiędzy powódką (obiorcą przekazu), pozwaną (przekazanym) oraz (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością

w W. (przekazującym) został sporządzony przekaz, w którym (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. oświadczyła, iż przysługuje jej wierzytelność od pozwanej w kwocie 568.929,17 euro brutto wynikająca z umowy o roboty budowlane zawartej w dniu 5 stycznia 2013r. w G.. Przekazujący oświadczył, iż wyraża zgodę na dokonanie płatności przez przekazanego (pozwaną) bezpośrednio na rzecz odbiorcy przekazu (powódki). Płatność określono na kwotę 68.951,26 euro brutto. Termin płatności wierzytelności przez przekazanego na rzecz odbiorcy przekazu ustalono na 14 dni od daty wystawienia faktury przez przekazującego i doręczenia jej przekazanemu.

/przekaz z dnia 28 czerwca 2013r. – k. 31 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn.
X GC 580/16/

Pozwana przelała na konto powódki:

- w dniu 14 maja 2013r. przelewem europejskim kwotę 221.968,91 euro stanowiącą wówczas równowartość kwoty 896.155,08 zł, w tytule płatności wskazano „przelew wierzytelności zgodnie z umową z dnia 02.04.2013r.” /wyciąg z rachunku – k. 82 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. X GC 580/16/;
- w dniu 13 czerwca 2013r. przelewem europejskim kwotę 175.907,57 euro stanowiącą wówczas równowartość kwoty 728.239,75 zł, w tytule płatności wskazano „umowa przekazu z dnia 31.05.2013r.” /wyciąg z rachunku – k. 81 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. X GC 580/16/;
- w dniu 12 lipca 2013r. przelewem europejskim kwotę 68.951,26 euro stanowiącą wówczas równowartość kwoty 288.767,88 zł, w tytule płatności wskazano „Przekaz z dnia 28.06.2013r.” /wyciąg z rachunku – k. 80 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. X GC 580/16/;
- w dniu 5 września 2013r. przelewem europejskim kwotę 11.086,73 euro stanowiącą wówczas równowartość kwoty 46.001,06 zł, w tytule płatności wskazano „zapłata za rob. Bud wyk w VII 2013, zgodnie z um. (...)z dn. 05.01.2013 wraz z aneksem dot. f-ry VAT nr (...)/wyciąg z rachunku – k. 79 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. X GC 580/16/.

Odbiór końcowy prac budowlanych, który miał miejsce w dniu 30 października 2013r. został dokonany bez zastrzeżeń w obecności przedstawicieli wykonawcy, podwykonawcy i inwestora (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. /protokół odbioru – k. 27-28 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. X GC 580/16/.

W wykonaniu umowy o podwykonawstwo powódka wystawiła także faktury:

- nr (...) z dnia 28 lutego 2013r. na kwotę 426.639,48 zł, brutto 524.766,56 zł (po przeliczeniu na euro po kursie 4,2 zł za 1 euro – 101.580,83 euro netto i 124.944,42 euro brutto);
- nr (...) z dnia 29 marca 2013r. na kwotę 1.097.057,28 zł, brutto 1.349.380,45 zł (po przeliczeniu na euro po kursie 4,2 zł za 1 euro – 261,204,11 euro netto i 321.281,06 euro brutto);
- nr (...) z dnia 10 września 2013r. na kwotę 8.361,68 euro netto i 10.284,87 euro brutto;

/okoliczności bezsporne/

- nr (...) z dnia 28 lutego 2013r. – za zabezpieczenie wykopu na kwotę 10.860,00 zł netto i 13.357,80 zł brutto / faktura – k. 478 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. X GC 616/16/
- nr (...) z dnia 28 lutego 2013r. na kwotę 3.075 zł brutto /faktura – k. 479 akt jak wyżej/.

Powódka dotychczas otrzymała w ramach umowy wynagrodzenie w kwocie 895.526,96 euro /okoliczność bezsporna - k. 474 akt jak wyżej/.

Odpis pozwu w sprawie sygn. X GC 580/16 o zapłatę kwoty 93.382,02 euro doręczono pozwanej w dniu 19 października 2016r. /k. 151 akt Sądu Okręgowego w Gliwicach sygn. X GC 580/16/.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej podlegała w całości oddaleniu.

Niezasadnym okazał się zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy w Gliwicach art. 233 k.p.c. mający polegać na dokonaniu niewłaściwej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i pominięciu faktu wyboru waluty spełnienia świadczenia przez (...) sp. z o.o. sprowadzający się w istocie nie do zarzutu błędnego ustalenia faktów ale ich subsumpcji pod normę prawną. Zarówno w aneksach do umów, w przekazach a także w potwierdzeniach zapłaty, płatności były wskazywane w walucie Euro. Tym samym nie doszło też do naruszenia przepisów prawa materialnego, to jest art. 365 § 1 i 2 k.c.

w związku z art. 358 § 1 k.c. Jak wskazano już wyżej aneksem z dnia 25 kwietnia 2013r. strony tego aneksu określiły wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 841.842,91 euro zamiast kwoty 707.142,86 euro. Przy tym wynagrodzenie to miało być powiększone o kwotę w euro stanowiącą iloczyn wynagrodzenia oraz stawki podatku VAT obowiązującej w dniu wystawienia faktury przez zleceniobiorcę. Na podstawie art. 358 k.c. strony tego aneksu ustaliły, że zleceniodawca jest uprawniony do zapłaty wynagrodzenia brutto (w całości lub części) w euro lub złotych – według kursu 4,20 zł za jedno euro. Dawało to łącznie kwotę brutto 1.035.466,78 euro. Wobec tego powódka zasadnie domagała się zapłaty w tejże walucie.

Zakres zaś odpowiedzialności inwestora określonej art. 647¹ § 5 k.c. wyznacza treść umowy łączącej wykonawcę robót budowlanych z podwykonawcą, na którą inwestor wyraził zgodę (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2016r., sygn. V CSK 62/16).

Zgoda inwestora na zawarcie umowy z podwykonawcą, wymagana przez art. 647¹ § 2 i 3 k.c., może być wyrażona przez każde zachowanie, które ujawnia je w sposób dostateczny (art. 60 k.c.), niezależnie od tego zgodę uważa się za wyrażoną w razie ziszczenia się przesłanek określonych w art. 647¹ § 2 zdanie drugie k.c. Oznacza to, że przyjmowane są, dla uznania działań inwestora za zgodę, trzy sposoby jej wyrażenia przez: oświadczenie woli inwestora wprost wyrażające zgodę, dorozumiane czynności, obejmujące aktywne zachowania, przejawiające dostatecznie wolę postaci zgody oraz interpretację biernego zachowania się inwestora jako zgody, jeżeli nie doszło do zgłoszenia sprzeciwu lub zastrzeżeń. W razie podejmowania przez inwestora czynności wskazujących na akceptowanie realizowania inwestycji

przez podwykonawcę, okoliczności konkretnej sprawy mogą prowadzić do uznania, że mimo zgłoszenia zastrzeżeń, zgoda inwestora wyrażona została w sposób dorozumiany (wyrok Sądu Najwyższego z 21 sierpnia 2014r., IV CSK 733/13).

W niniejszej sprawie pozwana wyraziła zgodę na zawarcie przez generalnego wykonawcę umowy z powódką, jako podwykonawcą. Uznać także należy, że wyraziła co najmniej w sposób dorozumiany zgodę na zawarcie czterech aneksów do umowy z dnia 28 stycznia 2013r. i wykonanie prac objętych tymi aneksami, prace te odebrała i odpowiada za wypłatę w całości wynikającego z tego tytułu wynagrodzenia, w tym kwot zatrzymanych z tytułu kaucji.

Jak wynikało z zeznań świadka A. K. pozwana rozliczała się z (...) a później – w związku z ujawnieniem problemów generalnego wykonawcy z płatnościami - za wykonane roboty pozwana płaciła już bezpośrednio podwykonawcom. Jak wynikało dalej z zeznań tego świadka pozwana przelewała powódce pieniądze za poszczególne faktury zgodnie z konstrukcją umowy głównej - łączącej pozwaną z generalnym wykonawcą i aneksami do tejże umowy za wykonane roboty, które widniały w harmonogramie prac i mieściły się w budżecie umowy ze stycznia 2013r. dotyczącej generalnego wykonawstwa /00:17:00-00:17:55/. Jak zatem należy z tego wywieść skoro dokonana została częściowa płatność za faktury opisane w pozwie oznacza to, że roboty określone tymi fakturami zostały nie tylko wykonane i zaakceptowane przez pozwaną ale także mieściły się w całości w budżecie umowy łączącej pozwaną z generalnym wykonawcą. Przy tym jak wskazał świadek prace określone fakturami przez powódkę zostały wykonane i kaucje winny być zwrócone, czego nie uczyniono na skutek zmiany zarządu pozwanej firmy dodając, że na ten cel zgromadzonych było ponad 300.000 euro było na subkoncie firmy kaucje (10%). Świadek, do którego zadań należało między innymi nadzorowanie prac, wprost wskazał powódka była jednym z podwykonawców, którym zwrot kaucji się należał i żadna firma nie dostałaby nawet 1 euro gdyby nie podpisano protokołu odbioru częściowego robót na koniec danego miesiąca /00:19:40- 00:21:40/. Prace objęte aneksami i protokołami odbioru przedłożonymi przez powódkę zostały zatem wykonane, co ostatecznie przyznała pozwana w toku rozprawy apelacyjnej.

Powódka oraz generalny wykonawca zawarli w formie pisemnej aneksu do umowy podwykonawczej, w którym dokonali zmiany i rozszerzenia przedmiotu umowy oraz łącznego wynagrodzenia. Przyjąć należy, iż powyższe aneksy zostały przedłożone pozwanej a co najmniej pozwana знаła ich treść skoro świadek A. K. posiadał wiedzę, że co do podniesienia procentu zatrzymywanych kwot, co wynikało właśnie z treści aneksów.

W tej sytuacji pozwana ponosi wobec powódki odpowiedzialność na podstawie ustawy art. 647¹ § 5 k.c. za wypłatę zatrzymanych kwot w wysokości dochodzonej pozwem Łącznie z zasądzoną przez Sąd Okręgowy kwotą 93.382,02 euro suma dotychczas zapłaconych na rzecz powódki kwot wynikająca z zakresu robót i aneksowanych umów nie przekroczy bowiem górnej kwoty brutto 1.035.466,78 euro. Powódka ma zaś prawo domagać się zapłaty dochodzonej kwoty w euro zgodnie z umową i dokonany przez siebie wyborem waluty na podstawie art. 385 § 1 k.c. Zatem pozwana jest zobowiązana do zapłaty podwyższonego ryczałtowego wynagrodzenia podwykonawcy co dokonane zostało aneksami do umowy zawartej przez powódkę z generalnym wykonawcą w związku z rozszerzeniem zakresu prac, za co solidarną odpowiedzialność z wykonawcą ponosi inwestor zgodnie z treścią art. 647¹ § 5 k.c. w zw. z art. 632 § 2 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 21 sierpnia 2014r., IV CSK 733/13).

Dlatego też zasadnie Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz powódki dochodzoną przez nią kwotę 93.382,02 euro. Powódka dotychczas otrzymała w ramach umowy wynagrodzenie w kwocie 895.526,96 euro /k. 474 akt/. Zatem dochodzona przez nią w toku niniejszego postępowania kwota 93.382,02 euro wraz z wcześniej już wypłaconymi sumami nie przekroczy umownego wynagrodzenia w kwocie brutto 1.035.466,78 euro.

Wobec tego apelacja pozwanej jako niezasadna podlegała oddaleniu, o czym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 15 zzs¹ ust.1 pkt.4 ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 1842 ze zm.).

Uwzględnieniu natomiast w części podlegała apelacja powódki w zakresie dotyczącym odsetek od zasądzonej kwoty 93.382,02 euro. Suma ta została zatrzymana w ramach tak zwanego zatrzymania czasowego od zafakturowanej kwoty netto od każdej płatności w myśl punktu 9.11 Ogólnych Warunków Umownych (...) sp. z o.o. zmienionych aneksem z dnia 14 lutego 2013r. z 5% na 10%. Kwota zatrzymania z tego tytułu miała zostać zwrócona, w terminie 30 dni od daty rozliczenia projektu. Odbiór końcowy prac budowlanych, miał miejsce w dniu 30 października 2013r. i został dokonany bez zastrzeżeń w obecności przedstawicieli wykonawcy, podwykonawcy i inwestora (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G.. Tym samym kwoty zatrzymane powinny być zwrócone do dnia 29 listopada 2013r. Umowa zawarta przez powódkę z generalnym wykonawcą i zaakceptowana przez pozwaną nie przewidywała jednakże odsetek w razie opóźnienia w zapłacie – te zaś należne były w świetle art. 455 k.c. dopiero od daty wezwania do zapłaty.

Powódka nie wykazała by doręczyła pozwanej wezwanie do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem przed wytoczeniem powództwa w niniejszej sprawie. W tej sytuacji odsetki należą się od dnia następnego od doręczenia pozwanej odpisu pozwu, czyli od dnia 20 października 2016r. Co prawda powódka wcześniej należności objętych niniejszym pozwem dochodziła sprawie X GC 226/14, jednakże powództwo w tym zakresie cofnęła niwecząc tym samym skutki związane z jego wniesieniem (art. 203 § 1 zd. 1 k.p.c.).

Wobec tego apelacja powódki skutkowałą w części zmianą zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. a w pozostałym zakresie jako niezasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c., o czym Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1 i 2 wyroku na podstawie powyższych przepisów w zw. z art. 15 zzs¹ ust.1 pkt.4 ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 1842 ze zm.).

O kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. obciążając nimi w całości pozwaną wobec tego, iż powódka uległa jedynie co do nieznaczonej części swego żądania i przy uwzględnieniu odpowiednio § 2 pkt. 7 i § 10 ust.1 pkt. 2 i § 10 ust.4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 1800). Na koszty postępowania przed Sądem Apelacyjnym złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 8.100 zł, zaś przed Sądem Najwyższym opłata od kasacji w wysokości 20.498 zł i wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 8.100 zł

SSA Barbara Konińska